

PROGRAM STUDIÓW – Część B

1. Nazwa kierunku: PEDAGOGIKA
2. Poziom kształcenia: DRUGI STOPIEŃ
3. Profil kształcenia: OGÓLNOAKADEMICKI

TREŚCI PROGRAMOWE MODUŁÓW

MK_1_OGÓLNOUCZELNIANY

- 1) **Antropologia kulturowa** - Genealogia pojęcia kultura i cywilizacja oraz relacje: natura - kultura, cywilizacja - kultura. Podstawowe składniki kultury, fakt kulturowy. Szerokie i wąskie rozumienie pojęcia kultura, różne aspekty jej definiowania. Kategorie i typy kultury. Elementy kultury (wartość, wzory, kanon, obyczaj, obrzęd, rytuał, mit, symbol). Systemy kultury (nauka, religia, sztuka, język-komunikacja). Czas w kulturze. Reaktualizowanie mitów. Przestrzeń w kulturze. Podstawowe cechy kultury współczesnej. Dominacja nowego typu języka i form przekazu. Polskie tradycje i zwyczaje świąteczne.
- 2) **Język obcy** - Sformułowania publikacji naukowych, typowe zwroty, słownictwo, struktury zdań, skróty. Wypowiedź pisemna – streszczenie pracy licencjackiej. Wypowiedź ustna – umiejętność przekazania wiedzy specjalistycznej w formie prezentacji oraz udział w dyskusji. Pogłębianie słownictwa specjalistycznego z różnych dziedzin pedagogiki i psychologii. Słownictwo i umiejętność prowadzenia dyskusji dotyczących: środowiska akademickiego, dziedzin pedagogiki i psychologii, pracy i zatrudnienia. Rozmowa kwalifikacyjna.
- 3) **Specjalistyczny warsztat językowy** - Doskonalenie wybranych sprawności językowych. Ćwiczenie umiejętności językowych - mówienie, czytanie tekstów autentycznych. Elementy tłumaczenia. Rozumienie ze słuchu oryginalnych nagrań. Przyswajanie i utrwalanie słownictwa z danego zakresu tematycznego np. emigracja, bezrobocie, starzejące się społeczeństwo, bieda i wykluczenie społeczne, dyskryminacja, społeczne skutki kryzysu itp.
- 4) **Technologia informacyjna** - Założenia koncepcji kształcenia multimedialnego jako podstawa do planowania dydaktycznego i tworzenia materiałów dydaktycznych: wyszukiwanie, wersyfikowanie, przetwarzanie, wykorzystywanie i upowszechnianie treści cyfrowych; wykorzystywanie nowoczesnych technologii w procesie pedagogicznym. Zagadnienia prawne technologii informacyjnych i ochrona danych: zagadnienia bezpieczeństwa i ochrony danych; prawa autorskie; typy licencji oprogramowani; piractwo komputerowe a własność intelektualnych; modele dystrybucji i ochrony treści w nowych mediach. Tworzenie i obróbka obiektów multimedialnych na potrzeby cyfrowego przekazu dydaktycznego: przetwarzanie grafiki rastrowej; przetwarzanie grafiki wektorowej. Tworzenie materiałów internetowych w technologii HTML: zapoznanie z budową strony internetowej; wprowadzenie do języka HTML; tworzenie materiałów dydaktycznych opartych na technologii HTML. Prezentacje edukacyjne w technologii Flash: zapoznanie z technologią Flash; zastosowanie technologii Flash do opracowania i prezentacji materiałów dydaktycznych. Projektowanie

i realizacja multimedialnych programów edukacyjnych oraz jednostek dydaktycznych wzbogaconych o nowoczesne formy upogłdowania: SmartTech – Tablica interaktywna; programowanie w Scratchu.

- 5) **Zarządzanie zasobami własności intelektualnej** - Podstawowa terminologia z zakresu ochrony własności intelektualnej. Własność intelektualna i własność przemysłowa jako dobra niematerialne. Procedury ochrony własności – definicje i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego. Aktywna ochrona własności intelektualnej. Znaczenie poszczególnych technik i sposobów ochrony własności intelektualnej. Zarządzanie własnością intelektualną a zarządzanie wiedzą. Zarządzanie własnością intelektualną w działalności naukowo-badawczej. Wsparcie publiczne dla zarządzania własnością intelektualną.

MK_2_PODSTAWOWY

- 1) **Komunikacja międzykulturowa** - Istota i cele komunikacji międzykulturowej oraz międzykulturowości. Kompetencje do komunikacji międzykulturowej. Postawy wobec odmienności kulturowej oraz wiedza o odmienności kulturowej jako element kompetencji do komunikacji międzykulturowej. Istota relatywizmu kulturowego i jego rola w edukacji. Od etnocentryzmu do symbiozy kulturowej. Tożsamość kulturowa jednostki jako czynnik różnicujący kompetencje do komunikacji międzykulturowej. Koncepcja profilu identyfikacyjnego w analizach tożsamości. Przestrzeń religijna i etniczno-narodowa w komunikacji międzykulturowej.
- 2) **Podstawy estetyki** - Estetyka jako filozofia sztuki i refleksja nad kulturą współczesną. Dzieje pojęcia sztuka. Definiowanie sztuki najnowszej. Wartości estetyczne w sztuce i kulturze. Twórczy odbiór sztuki. Przeżycie estetyczne. Kicz.
- 3) **Polityka społeczna** - Globalne nierówności społeczne. Nauka o polityce społecznej jako teoria służby społecznej, jej przedmiot, podstawowe pojęcia, metodologiczne podstawy analiz w polityce społecznej. Polityka społeczna jako działalność praktyczna, jej źródła, historia i stan obecny. Kwestia społeczna i podstawowe koncepcje pomocy społecznej. Podmioty polityki społecznej w Polsce i w Unii Europejskiej. Modele i strategie w polityce społecznej na świecie. Rozwój metod pracy społecznej, organizacji i stowarzyszeń, rozwój służb społecznych i form pomocy społecznej na świecie.
- 4) **Antropologia pedagogiczna** - Antropologia pedagogiczna i jej miejsce w systemie wiedzy pedagogicznej. Fenomenologia w antropologii pedagogicznej. Filozoficzne koncepcje człowieka. Systemy symboliczne. Kultura i język. Religia w ujęciu antropologii pedagogicznej. Etniczność. Aspekty pedagogiczne w kontekście pogranicza kulturowego.
- 5) **Psychologia kliniczna** - Psychologia kliniczna jako nauka stosowana. Norma i jej rodzaje. Diagnoza kliniczna i typy diagnozy. Klasyfikacje zaburzeń psychicznych (DSM, ICD). Wybrane ujęcia teoretyczne psychologii klinicznej: podejście psychodynamiczne, behawioralne, poznawcze, humanistyczne. Mechanizmy obronne. Zaburzenia dysocjacyjno-konwersyjne. Zaburzenia osobowości. Zaburzenia lękowe. Uzależnienia. Diagnoza przypadku.

MK_3_KIERUNKOWY

- 1) **Edukacja międzykulturowa** - Teoretyczne założenia edukacji międzykulturowej jako subdyscypliny naukowej i działalności pedagogicznej. Edukacja wielokulturowa a międzykulturowa. Cele i założenia edukacji międzykulturowej. Definicje kultury użyteczne w teorii edukacji międzykulturowej. Zróżnicowanie kulturowe w Polsce i idea pogranicza. Tożsamość kulturowa a identyfikacje społeczne. Kwestia tożsamości z perspektywy pedagogiki międzykulturowej. Teorie nabywania tożsamości kulturowej w sytuacji zmiany kultury. Postawy wobec odmienności kulturowej. Pojęcia akulturacji, akomodacji, asymilacji, adaptacji, konwersji. Problem konfliktu międzykulturowego. Komunikacja międzykulturowa.
- 2) **Kierunki wychowania w pedagogice XX wieku** - Czynniki determinujące rozwój kierunków wychowania. Klasyfikacja kierunków w pedagogice XX wieku. Od pedagogiki filozoficznej, do pedagogiki empirycznej. Pedagogiczny przełom – ruch Nowego Wychowania i jego przedstawiciele. Krytyka szkoły tradycyjnej – manifest Ellen Key „Stulecie dziecka”. Nurty teoretyczne w polskiej pedagogice XX wieku. Nowe nurty ostatnich dziesięcioleci. Procesy dyferencjacji i integracji w naukach o wychowaniu.
- 3) **Pedagogika ogólna** - Język pedagogiki – próba budowania systemu kategoryjnego różnych odmian pedagogiki współczesnej w kontekście mapy pojęciowej pedagogiki tradycyjnej. Powstanie i ewolucja tożsamości pedagogiki. Zmiany relacji pomiędzy teorią a praktyką edukacyjną. Wielość współczesnych pedagogii i zróżnicowania ich recepcji. Filozoficzne problemy wychowania (ontyczne i aksjologiczne). Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad procesami edukacyjnymi (i dyskursami o edukacji).
- 4) **Pedagogika porównawcza** - Komparatystyka oświatowa jako samodzielna dyscyplina naukowa, jej przedmiot, cele, zadania i funkcje. Podstawowe pojęcia komparatystyki oświatowej i zależności między nimi. Teoretyczne założenia i metodologiczne podstawy międzynarodowych analiz porównawczych. Międzynarodowe badania komparatystyczne: typy, rodzaje i wyniki analiz edukacji na świecie. Wskaźniki rozwoju nowoczesnych systemów oświatowych. Polityka oświatowa w kreowaniu nowoczesnych systemów oświatowych. Modele edukacji na świecie w zakresie szkolnictwa obowiązkowego, średniego i wyższego. Reformy edukacji na świecie – uwarunkowania, założenia, efekty. Tendencje i kierunki rozwoju oświaty w społeczeństwie zaawansowanej nowoczesności. Edukacja w neoliberalnej i socjaldemokratycznej doktrynie społeczno-politycznej. Kulturowo-społeczny kontekst funkcjonowania i rozwoju współczesnej edukacji na świecie.
- 5) **Nowoczesne tendencje w dydaktyce** - Przemiany dydaktyki jako nauki. Przemiany w teleologii edukacyjnej i zmiany w treściach kształcenia. Ku wieloparadygmatyczności w dydaktyce. Style nauczania i wzory uczenia się. Środowisko aktywnego uczenia się. Zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnej w edukacji. Autoedukacja jako podstawowy proces w nurcie rozwoju idei edukacji ustawicznej. Idea projektów dydaktycznych w edukacji. Nowe pola badawcze w zakresie problematyki niepowodzeń szkolnych. Neurodydaktyka – perspektywą na sukces w uczeniu się. Edukacja wobec wyzwań współczesności i przyszłości. W trosce o wyższą jakość kształcenia akademickiego. Ewaluacja wyników kształcenia.

MK_4_ METODOLOGICZNY

- 1) Metodologia badań społecznych** - Pojęcie metody, metodologii nauk i metodologii badań społecznych. Poznanie naukowe vs. poznanie potoczne. Pojęcie i typy badań naukowych. Geneza i rozwój koncepcji badania zjawisk społecznych. Metodologiczne podstawy współczesnych nauk społecznych. Wiązanie badań empirycznych ilościowych z badaniami empirycznymi jakościowymi. Pojęcie paradygmatu w rozwoju nauki. Pojęcie, cechy i funkcje teorii naukowej. Tworzenie ładu pojęciowego. Etapy badania naukowego a etapy postępowania w badaniach społecznych. Planowanie procesu badawczego w naukach społecznych. Koncepcja badań i jej składniki. Etyka w badaniach naukowych. Własność intelektualna i jej ochrona. Plagiaryzm. Komunikowanie o efektach badań społecznych.
- 2) Badania ilościowe z elementami statystyki** - Metody statystyczne w naukach społecznych. Etapy badania naukowego w badaniach ilościowych. Przedmiot i cele badań. Istota, rodzaje i właściwości problemów i hipotez badawczych. Pojęcie, rodzaje zmiennych i wskaźników w naukach społecznych. Konstrukcja narzędzi w badaniach sondażowych (ze szczególnym zwróceniem uwagi na kwestionariusz ankiety). Związek między pytaniami (poleceniami) w kwestionariuszu ankiety a problemami badawczymi. Problemy etyczne przy konstruowaniu narzędzia. Konstrukcja ankiet online. Podstawowe pojęcia statystyczne. Charakterystyka skal pomiarowych – nominalna, porządkowa, przedziałowa i stosunkowa. Przekształcanie skal. Umieszczanie w pamięci komputera danych z badań ilościowych-wykorzystanie arkusza kalkulacyjnego Excel, dysk Google. Budowanie tabel przestawnych. Graficzne formy prezentacji danych. Związek korelacyjny i funkcjonalny. Warunki stosowania, obliczanie i interpretacja współczynnika korelacji miarowej Pearsona. Wnioskowanie statystyczne. Zastosowanie testów nieparametrycznych – test niezależności 2 oraz parametrycznych – Test t-Studenta dla dwu prób niezależnych, test t-Studenta dla dwu prób zależnych.
- 3) Metody badań jakościowych** - Specyfika badań jakościowych - założenia i cechy, możliwości i ograniczenia. Standardy etyczne w badaniach jakościowych. Przegląd głównych szkół, orientacji badawczych, strategii i metod badań jakościowych. Mapa stanowisk i podejść metodologicznych w badaniach jakościowych. Projektowanie badań jakościowych. Fazy realizacji projektu badawczego. Analiza i interpretacja empirycznych danych jakościowych. Raportowanie wyników badań jakościowych.

MK_5_ ZAJĘCIA DO WYBORU

- 1) Przedmiot do wyboru w języku polskim lub przedmiot do wyboru w języku obcym***

MK_6_ DYPLOMOWY

- 1) Seminarium magisterskie** - Treści programowe realizowane w trakcie seminarium są zróżnicowane w zależności od zainteresowań badawczych. Wymagania stawiane publikacji naukowej (pracy dyplomowej) – struktura, język, zawartość merytoryczna, strona formalna i etyczna pracy. Dobór i wykorzystanie źródeł. Przypisy bibliograficzne. Przygotowanie i analiza indywidualnych metodologicznych koncepcji badawczych. Opracowanie narzędzi badawczych i przygotowanie do badań terenowych. Przygotowanie i analiza rozdziału teoretycznego, zawierającego prezentację badanej problematyki

w świetle literatury przedmiotu. Charakterystyka wyników własnych badań w kontekście problemów badawczych. Przygotowanie empirycznej części pracy zawierającej charakterystykę terenu badań, badanej próby, instytucji, dyskusję wyników analizy danych, wnioski z badań oraz aneksu. Przygotowywanie wniosków z badań i formułowanie wypowiedzi na temat realizacji celów teoretycznych (poznawczych). Przygotowanie projektów, programów, propozycji konkretnych działań w odpowiedzi na cel praktyczny własnych badań. Przygotowanie i przedstawienie do oceny pierwszej wersji pracy magisterskiej. Poprawianie i przygotowanie ostatecznej wersji pracy.

MODUŁ 7a SPECJALNOŚCIOWY animacja kultury z arteterapią

- 1) **Filmoterapia** - Sztuka i arteterapia w życiu człowieka. Film jako narzędzie terapeutyczne. Proces działań filmoterapeutycznych. Analiza i interpretacja wybranych dzieł filmowych o potencjale terapeutycznym. Budowanie filmoterapeutycznych warsztatów profilaktycznych w oparciu o własny scenariusz i o gotowe dzieło filmowe.
- 2) **Meloterapia** - Historyczne ujęcie tonalności w śpiewie. Archetypy wokalne. Rola kolorytu brzmieniowego głosu w terapii. Głos w terapii grupowej. Możliwości emisji indywidualnej w procesie przekodowywania cech osobowości. Tworzenie różnorodnych „klajstrów dźwiękowych”. Wykorzystanie techniki wokalne w autoprezentacji. Prezentowanie prac autorskich studentów na użycie głosu w terapii. Zabawy terapeutyczne ze śpiewem.
- 3) **Psychoterapia** – Definicje i podstawowe elementy procesu psychoterapii. Kontrakt terapeutyczny. Źródła zakłóceń i trudności w procesie psychoterapii. Nurty w psychoterapii. Cykl zdrowego doświadczenia, czyli proces formowania się figury. Podejście systemowe w terapii rodzin i par. Budowanie dobrego kontaktu z klientem. Techniki aktywnego słuchania. Zjawiska terapeutyczne. Podstawowe techniki w terapii poznawczej. Fazy prawidłowego rozwoju systemu rodzinnego. Zagadnienia etyczne w pracy psychoterapeuty. Rola wartości w procesie leczenia.
- 4) **Sztuki plastyczne w terapii** - Podstawowe dziedziny arteterapii. Terapeutyczne i diagnostyczne funkcje plastyki. Podstawowe techniki plastyczne wykorzystywane w arteterapii. Barwy - ich znaczenie, symbolika i wpływ na psychikę człowieka. Maski w zajęciach arteterapeutycznych - znaczenie i możliwości jej wykorzystania. Ćwiczenia interaktywne w terapii przez sztukę. „Obrazy symultaniczne”- grupowe realizacje plastyczne. Rozwijanie wyobraźni plastycznej, pamięci wzrokowej oraz skojarzeń i fantazji w realizacjach rysunkowych. „Strojenie zmysłów”, „odkrywanie uczuć”- ćwiczenia z wykorzystaniem różnorodnych technik plastycznych. „Autobiografia wewnętrzna” - warsztaty w technice asamblażu z wykorzystaniem osobistych przedmiotów.
- 5) **Zachowania komunikacyjne** - Definicje komunikacji, konfliktu, problemu. Style komunikacji. Sztuka słuchania. Ukryte programy. Analizy transakcyjne i koncepcja gier Erica Berne. Porozumiewanie się bez przemocy. Cztery rodzaje ekspresji. Pełna komunikacja a komunikaty skrzyżowane. Metakomunikaty i parajęzyk. Asertywne prawa i techniki. Uczciwe założenia i styl rozwiązywania konfliktu. Ukryte strategie manipulowania w rodzinie. Tajniki porozumiewania się z dziećmi. Porozumienie bez przemocy. O języku serca.

- 6) **Arteterapia w edukacji** - Arteterapia - podstawowe definicje i rys historyczny. Charakterystyka głównych dziedzin arteterapeutycznych. Cele i funkcje arteterapii. Podstawowe metody terapii przez sztuki wizualne (plastyczne). Arteterapia w procesach edukacyjnych - sposoby i możliwości jej wykorzystania. Fazy procesu arteterapeutycznego. Terapeutyczne i diagnostyczne funkcje plastyki. Komunikacja i integracja grupowa poprzez wypowiedzi malarskie. Kontakt z dziełem sztuki jako jedna z form pracy arteterapeutycznej.
- 7) **Formy manualne w terapii** - Formy manualne w terapii zajęciowej. Znaczenie prac ręcznych w terapii. Rodzaje terapii manualnej. Możliwości wykorzystania terapii manualnej w praktyce pedagogicznej. Proces planowania zajęć z terapii manualnej. Ćwiczenia praktyczne – stosowanie metod z zakresu terapii manualnej.
- 8) **Metody terapeutyczne w muzyce** - Wybrane metody i techniki muzykoterapii wykorzystywane w pracy zawodowej (zgodnie ze studiowaną specjalnością). Techniki skierowane na komunikację. Zapoznanie z opisem przebiegu muzykoterapii w „Klinice Nerwic” w Warszawie. Założenia teoretyczne metody „portretu muzycznego”. Muzykoterapia aktywna: ekspresja percepcyjno–ruchowa (choreoterapia); terapia poprzez śpiew; techniki socjometryczne; technika „psychodramy muzycznej”.
- 9) **Psychoanaliza sztuki** - Psychologia głębi wobec twórczości artystycznej. Metoda swobodnych skojarzeń a metoda amplifikacji. Archetypy, symbole i konflikty wewnętrzne. Psychologia marzeń sennych. Twórczość artystyczna w ujęciu Schopenhauera i Nietzschego. Diagnoza kultury w oparciu o wytwory twórczej wyobraźni. Natura twórczości. Twórczość a nieświadomość. Mit a sen i twórczość. Interpretacja psychoanalityczna wybranych dzieł literackich.

MODUŁ 7b SPECJALNOŚCIOWY menadżer oświaty

- 1) **Komunikacja interpersonalna w zarządzaniu** - Schemat komunikacji interpersonalnej. Komunikacja jedno i dwukierunkowa. Asertywne wyrażanie krytyki. Radzenie sobie z emocjami negatywnymi w komunikacji. Dyskusja grupowa. Zasady prowadzenia dyskusji grupowej i przekonywania innych w zespołach zadaniowych. Umiejętność mówienia nie. Sztuka odmawiania bez niszczenia relacji. Postawa agresywna, uległa i asertywna w komunikacji. Komunikacja w konflikcie.
- 2) **Metodyka kierowania zespołem** - Zarządzanie, kierowanie i przewodzenie w organizacji. Style kierowania, funkcje i kompetencje kierownicze. Podstawowe założenia psychologicznych koncepcji człowieka i ich implikacje w pełnieniu kierowniczej funkcji. Kierowanie zespołem w modelu uczącej się organizacji – nowy paradygmat kierowania. Jednostka – grupa – zespół. Budowanie zespołu. Wprowadzanie zmian. Rozwiązywanie konfliktów międzyludzkich. Organizowanie czasu. Dysfunkcje w kierowaniu zespołem.
- 3) **Prawo oświatowe** - System oświaty – pojęcie, struktura, źródła prawa oświatowego. Organizacja szkoły lub placówki oświatowej. Nauczyciel – status prawny, kwalifikacje,

zatrudnianie i zwalnianie, warunki pracy, awans zawodowy. Uczniowie – obowiązki edukacyjne, promowanie i klasyfikowanie, egzaminy zewnętrzne, pomoc materialna. Dyrektor szkoły – status prawny, powierzanie i odwoływanie, kompetencje. Organy kolegialne w systemie oświaty.

- 4) **Strategie reform oświatowych** - Raporty edukacyjne w debacie nad rozwojem i przyszłością społeczeństwa. Typologie reform oświatowych. Reformy oświaty w Polsce XX wieku. Społeczno kulturowe konteksty zmian oświatowych. Ideologia reformy a ideologia nauczyciela. Decentralizacja jako uniwersalna strategia reformy. Istota i sens zmiany edukacyjnej. Warunki skuteczności reform oświatowych. Proces przygotowywania strategii oświatowych.
- 5) **Teoria organizacji i zarządzania** - Wybrane koncepcje teorii organizacji i strategii zarządzania. Specyfika rozwoju organizacyjnego szkoły. Kultura organizacji - pojęcie, rodzaje, rozwój. Kultura organizacyjna szkoły - otwartość współpraca, doskonalenie. Tendencje w organizacji i zarządzaniu oświatą na świecie w ujęciu komparatywnym.
- 6) **Zarządzanie funduszami w edukacji** - Zasady i źródła finansowania działalności w obszarze edukacji w ramach środków zewnętrznych na przykładzie Unii Europejskiej. System instytucjonalny i dokumenty programowe. Zarządzanie projektami jako instrument finansowania działalności w obszarze edukacji. Pozyskanie środków. Dobre praktyki projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w dziedzinie edukacji.
- 7) **Zarządzanie jakością** - Podstawowe pojęcia: zarządzanie, jakość, zarządzanie jakością, jakość zarządzania. Zarządzanie w praktyce szkolnej. Zarządzanie przez jakość. Jakość pracy. Planowanie, diagnoza i mierzenie jakości pracy szkoły. System zapewniania jakości pracy szkoły. Nadzór pedagogiczny w systemie oświaty. Kierowanie zmianą w szkole.
- 8) **Kompetencje międzykulturowe w zarządzaniu** - Podstawy komunikacji społecznej w zarządzaniu. Poszerzanie wiedzy o sobie - prezentacja JA. Słuchanie- nieporozumienia dotyczące procesu słuchania; słuchanie dialogiczne. Poszerzanie wiedzy o sobie – rozwój umiejętności samoobserwacji. Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja. Rozwijanie kompetencji międzykulturowych poszerzając wiedzę o innych – mniejszości, migranci, uchodźcy. Analiza i ocena wiedzy studentów z zakresu kompetencji międzykulturowych w zarządzaniu. Weryfikacja i ewaluacja założonych celów przedmiotu.
- 9) **Kultura organizacyjna szkoły** - Składniki i funkcje kultury organizacyjnej. Typologie kultur organizacyjnych. Kultura „uczącej się szkoły. Etnografia jako metoda badania kultury. Rola kadr kierowniczych w kreowaniu kultury sprzyjającej jakości pracy szkoły. Zmiany kultury szkoły - możliwości i bariery.
- 10) **Mediacje w edukacji** - Komunikacja w konflikcie (style komunikowania się, analiza transakcyjna w relacjach; zasady prawidłowej komunikacji; typowe błędy w komunikacji; bariery komunikacyjne; metody wywieranie wpływu). Istota konfliktu (definicja konfliktu; koło konfliktu; rodzaje i typy konfliktów; typowe zachowania wobec sytuacji konfliktowych; eskalacja konfliktów i ich rozwiązywanie). Mediacje w oświacie (definicja mediacji; cechy i podstawowe zasady mediacji; mediacja w aspekcie prawnym; mediacja jako sztuka zadawania pytań; porozumienia proceduralne w aspekcie mediacji

w edukacji; trening umiejętności mediacyjnych; własność konfliktu i bezstronność w konfliktach - rola i zadania mediatora (w tym rówieśniczego). Mediacje rówieśnicze.

- 11) **Partnerstwo edukacyjne** - Partnerstwo szkoły i środowiska na podstawie obowiązującego w Polsce prawa oświatowego. Modele współpracy szkoły z organizacjami w środowisku lokalnym. Partnerstwo szkoły i środowiska w świetle Raportu IBE. Współpraca organizacji pozarządowej z placówkami edukacyjnymi. Współpraca muzeum z placówkami edukacyjnymi.
- 12) **System edukacji** – Analiza systemowa szkolnictwa w wybranych krajach. Konstruowanie modelu pojęciowego systemu edukacyjnego, kształtowanego w skali makro i mikro w układzie rozproszonym i zintegrowanym. Wejście do systemu szkolnego. Elementy systemu i relacje między nimi, wytwory i granice systemu. Sprzężenie zwrotne pomiędzy wejściem i wyjściem. Charakterystyczne cechy systemów szkolnych w społeczeństwach informacyjnych. Prezentacja paradygmatu doskonalenia funkcjonowania szkoły w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Przystosowanie szkoły do zmian społecznych oraz rozwiązań organizacyjnych.
- 13) **Twórczość w zarządzaniu** - Twórczość w zarządzaniu/ twórcze zarządzanie. Zarządzanie, jakość, twórczość, kultura. Przedsiębiorczy menadżer. Kreatywność w pracy menadżera. Kompetencje menadżerskie w obszarze edukacji. Twórcze podejmowanie decyzji. Twórcze myślenie w zarządzaniu. Sposoby wykorzystywania technik twórczego myślenia w życiu zawodowym. Bariery hamujące procesy twórcze. Diagnoza i pokonywanie. Jak pracować z zespołem, aby zintensyfikować jego kreatywność. Kreatywne techniki ukierunkowywania zespołu na sukces.
- 14) **Zarządzanie projektami** - Miejsce, rola i znaczenie projektów w zarządzaniu. Realizacja strategii przez projekty. Konstrukcja projektu. Budżet i harmonogram projektu. Proces zarządzania projektami. Ocena możliwości wykonalności projektów. Analiza ryzyka projektów. Ewaluacja i monitoring. Informatyczne narzędzia zarządzania projektami.

MODUŁ 7c SPECJALNOŚCIOWY opiekuńczo-wychowawcza

- 1) **Diagnoza środowisk wychowawczych** - Środowisko wychowawcze jako kategoria poznawcza. Wybrane zagadnienia z diagnostyki pedagogicznej. Podstawowa terminologia. Proces diagnozowania i jego rola w procesie wychowawczym oraz terapeutycznym. Środowiska wychowawcze i ich charakterystyka. Metody, techniki, narzędzia stosowane w diagnozie jednostek i ich środowisk wychowawczych. Działania naprawcze, terapeutyczne, projektujące oraz weryfikacja i ocena skutków działań
- 2) **System opieki w UE** - Ewolucja kwestii społecznych. Tradycje opieki w Polsce. Tendencje zmian w opiece nad dzieckiem i rodziną w Europie. Modele systemów opiekuńczych w Europie. Koncepcje państwa opiekuńczego. Szwedzki model państwa opiekuńczego. Wsparcie środowiskowe jako wyzwanie systemowe i opiekuńcze.
- 3) **Warsztaty pracy opiekuńczo-wychowawczej** - Warsztat integracyjny - prezentacja form i technik pracy z grupą. Podstawowe pojęcia z zakresu opieki, wychowania, wsparcia, terapii, instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem i rodziną. Analiza aktów prawnych regulujących podstawowe zasady funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej

w Polsce. Metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej. Blok zajęć praktycznych. Spotkania z ekspertami, przedstawicielami placówek opiekuńczo-wychowawczych. Uczestnictwo w warsztatach przygotowujących do pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - Praktyczna Nauka Zawodu. Etyka zawodowa.

- 4) **Warsztaty pracy z rodziną** - Klasyfikacja nurtów i szkół psychoterapeutycznych. Fazy cyklu życia rodziny. Systemy i podsystemy w rodzinie. Praca terapeutyczna z rodzinami. Terapia rodzin i jej założenia. Główne wytyczne terapeutycznej pracy z rodziną. Rola terapeuty w pracy z rodziną. Diagnoza środowiska rodzinnego. Funkcjonowanie instytucji zajmujących się pomocą rodzinie w województwie Podlaskim (np. organizacje rządowe i pozarządowe, lokalne służby publiczne). Formy pracy z rodziną. Etyka opieki. Warsztat diagnozy potrzeb i problemów rodziny (praca na materiale diagnostycznym).
- 5) **Zagrożenia środowisk wychowawczych** - Globalność i lokalność – konteksty zmiany w środowiskach wychowawczych. Przestrzeń lokalna - konteksty wychowawcze. Indywidualizm, a indywidualizacja w przestrzeni życia społecznego. Wspólnota jako wyzwanie współczesnej pedagogiki. Problemy społeczne w Polsce i ich konsekwencje. Psychologia ryzyka i zagrożenia środowisk wychowawczych. Zagrożenia wychowawcze w środowisku rodzinnym i szkolnym. Podstawowe składniki programów profilaktyki i wczesnej interwencji ukierunkowanej na przeciwdziałanie zagrożeniom środowisk wychowawczych.
- 6) **Elementy psychoterapii** - Definicje psychoterapii. Budowania kontaktu z klientem. Techniki aktywnego słuchania. Podstawowe elementy procesu psychoterapii. Kontrakt terapeutyczny: warunki i zasady zawierania umowy między terapeutą a klientem. Źródła zakłóceń i trudności w procesie psychoterapii. wg J. Enright. Zjawiska terapeutyczne. Podstawowe techniki w terapii poznawczej. Nurt humanistyczny w psychoterapii – Terapia Gestalt. Cykl zdrowego doświadczania, czyli proces formowania się figury. Podejście systemowe w terapii rodzin i par. Fazy prawidłowego rozwoju systemu rodzinnego. Zagadnienia etyczne w pracy psychoterapeuty. Rola wartości w procesie leczenia.
- 7) **Profilaktyka problemów społecznych** - Problemy społeczne – próba zdefiniowania. Założenia, poziomy i rodzaje profilaktyki problemów społecznych. Strategie profilaktyczne. Działania profilaktyczne prowadzone przez organizacje rządowe i pozarządowe. Strategie przygotowania kampanii społecznej. Prowadzenie prelekcji w terenie dla rodziców.
- 8) **Warsztat poradniczo-doradczy** - Podstawowe pojęcia z zakresu poradnictwa i doradztwa. Poradnia jako zinstytucjonalizowana forma poradnictwa - podstawowe założenia prawno-organizacyjne funkcjonowania placówki. Etyka zawodu doradcy - zasady pracy, umiejętności, predyspozycje konieczne do wykonywania zawodu. Blok zajęć praktycznych. Doradztwo zawodowe – warsztat i analiza narzędzi diagnostycznych.
- 9) **Współczesne problemy opieki i wychowania** – Klasyczne i współczesne koncepcje opieki. Wspomaganie jako kluczowe znaczenie współczesnej teorii opieki. Europejskie kierunki w opiece kompensacyjnej. Dyrektywy subsydiarności opieki zastępczej a prawo międzynarodowe. Deinstytucjonalizacja opieki nad dzieckiem w krajach europejskich. Typy opieki zastępczej. Społeczne uwarunkowania opieki. Placówki opiekuńczo-

wychowawcze w polskim systemie opieki. Kompetencje pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych.

MODUŁ 7d SPECJALNOŚCIOWY **pedagogika przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego**

- 1) **Metodyka wczesnego nauczania języka angielskiego** - Charakterystyka rozwojowa dzieci w wieku przedszkolnym. Cele kursu językowego. Planowanie zajęć dobór i materiałów. Organizacja pracy z dziećmi - różnice indywidualne uczniów. Wiedza i kompetencje nauczyciela - elementy oceniania, przekazywania informacji o postępach. Współpraca z rodzicami. Elementy autonomii.
- 2) **CLIL - język angielski w kształceniu zintegrowanym** - Podstawowe zagadnienia dotyczące CLIL. Zalety metody CLIL oraz jej wady. Różnice między tradycyjnym nauczycielem języka a nauczycielem stosującym metodę CLIL. Przykładowe scenariusze lekcji prowadzonych metodą CLIL. Planowanie lekcji. Ewaluacja zadań. 5 Cs. BICS, CALP. LOTS, HOTS. Taksonomia Bloom'a. Inteligencja wieloraka Hawarda Gardnera. przykłady zadań zaprojektowanych metodą CLIL.
- 3) **Warsztaty metodyczne z wczesnego nauczania języka angielskiego** - Podstawa programowa wychowania przedszkolnego, dotycząca języka obcego. Organizacja pracy nauczyciela języka obcego w przedszkolu. Warsztat pracy nauczyciela języka obcego w przedszkolu. Dyscyplina, kary i nagrody; stosowanie ich w przedszkolu. Korzystanie z podręcznika, zeszytu ćwiczeń, podręcznika dla nauczyciela. Planowanie jednostki lekcyjnej języka obcego w grupie 3-latków, 4-latków, 5-latków i 6-latków. Nauczanie słownictwa, stosowanie flash cards. Wykorzystywanie piosenek w nauce języka obcego w przedszkolu.
- 4) **Indywidualizacja pracy z dzieckiem** - Zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych. Teoria L.S. Wygotskiego – poziom aktualnego i najbliższego rozwoju dziecka. Formalno-prawne podstawy indywidualizacji pracy z małym dzieckiem. Analiza indywidualnego toru rozwoju dziecka. Teoria inteligencji wielorakich H. Gardnera a zasada indywidualizacji. Indywidualizacja w pracy z dziećmi z tzw. specjalnymi potrzebami. Teoria i praktyka właściwa rozwojowo i kontekstowo. Idea Planu Daltońskiego.
- 5) **Współczesne tendencje w pedagogice przedszkolnej** - Edukacyjna wizja dziecka. Upowszechnianie i dostęp do edukacji przedszkolnej. Organizacja i jakość edukacji przedszkolnej. Podstawowe problemy i nowe wyzwania w edukacji przedszkolnej. ESD (Education for Sustainable Development) - edukacja dla zrównoważonego rozwoju. Przejścia edukacyjne w okresie dzieciństwa. Edukacja dzieci do 3 roku życia. Mężczyźni jako nauczyciele edukacji przedszkolnej. Multikulturowość i multijęzyczność we wczesnym dzieciństwie. Edukacja outdoorowa we wczesnym dzieciństwie - Leśne przedszkola. Praca z rodzicami i rodzinami dzieci - nowe tendencje. Digital childhood - "cyfrowe dzieciństwo". Poczucie dobrostanu dziecka.
- 6) **Zabawa w edukacji małego dziecka** - Zabawa jako forma naturalnej aktywności człowieka. Rola, funkcje, znaczenie zabaw. Zabawy fundamentalne. Zabawy a różne obszary rozwoju człowieka. Zabawki jedno- i wielofunkcyjne. Zabawa jako metoda pracy

z dziećmi w wieku przedszkolnym. Aranżacja przestrzeni przedszkolnej w aspekcie organizacji zabaw dzieci. Istota, cel, charakterystyka swobodnej zabawy dziecięcej. Rodzaje zabaw dydaktycznych w przedszkolu. Metoda projektu jako okazja do uczenia się poprzez zabawę.

- 7) **Praktyka** - Tematyka zgodna z planem miesięcznym zatwierdzonym w placówce. Wykorzystywanie sytuacji naturalnych do uwrażliwiania dzieci na język obcy nowożytny (angielski). Celem praktyki jest gromadzenie przez studentów doświadczeń związanych z pracą dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela i konfrontowanie nabytej wiedzy, także z zakresu metodyki nauczania języka z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym. Praktyka dopełnia całość modułu specjalnościowego (M_7).

MODUŁ 7e SPECJALNOŚCIOWY pedagogika wczesnoszkolna

- 1) **Dziecko i zdrowie** - Edukacja zdrowotna, promocja zdrowia, modele zdrowia. Teorie naukowe wykorzystywane w edukacji zdrowotnej. Zasady tworzenia, realizacji i ewaluacji projektów profilaktycznych, edukacyjnych i promujących zdrowie. Zdrowie i choroba - definicja i determinanty. Zainteresowanie zdrowiem w naukach społecznych.
- 2) **Edukacja literacka w klasach I-III** - Rys historyczny literatury pięknej dla dzieci. Przykłady najnowszej prozy i poezji dla dzieci w Polsce i na świecie. Pojęcie biblioterapii, arteterapii i zabawy. Konstruowanie projektów z wykorzystaniem elementów biblioterapii i poezjoterapii. Rola literatury w procesie wychowania. Dorobek wybitnych twórców z dziedziny piśmiennictwa (poezja, baśń, fantastyka, komiks, proza obyczajowa). Recepcja lektury w różnych grupach wiekowych. Estetyczne wartościowanie książek. Rozwijanie zainteresowań czytelniczych.
- 3) **Edukacja społeczna i obywatelska w klasach I-III** - Edukacja społeczna, obywatelska i etyka – analiza podstawy programowej i programów kształcenia. Treści obywatelskie z zakresu etyki i o charakterze społecznym w PP i ich wzajemne relacje. Istota i założenia edukacji obywatelskiej i społecznej. Specyfika metod stosowanych w edukacji społecznej i obywatelskiej. Rola nauczyciela w edukacji społecznej i obywatelskiej. Opracowanie słowniczka terminów dla dzieci w młodszym wieku szkolnym. Rozwój społeczny i obywatelski – charakterystyka rozwojowa. Sposoby rozwijania umiejętności składowych kompetencji społecznych i obywatelskich. Relacje społeczne dzieci w młodszym wieku szkolnym. Edukacja społeczna i obywatelska w innych krajach. Analiza scenariuszy zajęć zintegrowanych. Budowanie programu autorskiego z zakresu edukacji społecznej i obywatelskiej. Konstruowanie zajęć dydaktycznych.
- 4) **Współczesne koncepcje w pedagogice wczesnoszkolnej** - Pedagogika wczesnoszkolna – próba (re)definiowania przedmiotu badań w świetle współczesnych trendów i zmian w edukacji elementarnej w Polsce i na świecie. Nauczyciel wczesnej edukacji wobec wyzwań i problemów współczesności oraz zmian oświatowych – analiza badań polskich i międzynarodowych. Innowacyjność jako zadanie i wyzwanie edukacji wczesnoszkolnej w XXI wieku. Planowanie i wdrażanie innowacji pedagogicznych – aspekty prawne i praktyczne. Rola badań edukacyjnych w inspirowaniu i wprowadzaniu zmian w praktyce edukacji wczesnoszkolnej. Tutoring, mentoring, coaching w edukacji elementarnej – cele, obszary i możliwości zastosowania. Radość i optymizm – atrybuty szkoły jutra.

- 5) **Media w edukacji wczesnoszkolnej** - Media tradycyjne a media nowoczesne w edukacji małego dziecka – przykłady ich zastosowania. Kultura korzystania z mediów i informacji – opracowanie zasad korzystania z mediów w pracy z dziećmi i dla dzieci. Rzeczywisty a postulowany obraz edukacji. Multimedialny warsztat pracy nauczyciela, jego elementy i zasady korzystania – krytyczna analiza dostępnych narzędzi do wykorzystania w pracy w klasach 1-3. Materiały medialne – zastosowania edukacyjne, oczekiwania, zagrożenia. e-Twinning i możliwości jego wykorzystania w edukacji. Gamifikacja (grywalizacja, gryfikacja) w edukacji uczniów klas 1-3. Wykorzystanie mediów w różnych rodzajach edukacji – krytyczna analiza propozycji i opracowanie własnych. Koncepcje kształcenia z wykorzystaniem mediów: kształcenie multimedialne, nauczanie zdalne i możliwości ich stosowania w edukacji wczesnoszkolnej.
- 6) **Pedagogika kreatywności** - Twórczość w edukacji dziecka – cechy dotychczasowych podejść. Autorski model edukacji do twórczości i przez twórczość. Diagnoza zasobów, zdolności, uzdolnień i postaw twórczych dzieci. Modele zdolności i uzdolnień twórczych dzieci i młodzieży. Programy stymulujące twórczą aktywność dzieci. Metody i techniki rozwijania twórczego myślenia i wyobraźni dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym. Kompetencje twórcze pedagoga wczesnej edukacji.
- 7) **Projektowanie działań edukacyjnych w klasach I-III** - Założenia projektowania edukacyjnego. Cele kształcenia a dyskursy pedagogiki wczesnoszkolnej. Podręczniki i materiały metodyczne w edukacji wczesnoszkolnej, krytyczna analiza propozycji. Organizacja interakcyjnego środowiska uczenia się. Rozwiązywanie problemów przez dzieci w klasach 1-3 – opracowanie projektu. Samodzielność, przedsiębiorczość i odpowiedzialność ucznia - wartości procesu edukacyjnego. Warunki rozwijania kompetencji komunikacyjnych uczniów wczesnej edukacji. Kompetencje kluczowe - możliwości ich rozwijania na poziomie klas 1-3. Różne problemy w edukacji dziecka, z punktu widzenia dziecka, nauczyciela i rodzica. Alternatywne koncepcje wczesnej edukacji, np. szkoły waldorfskie, pedagogika planu daltońskiego, szkoła Montessori, pedagogika Freineta, plan jenański, środki dydaktyczne Froebła – prezentacja założeń i ich egzemplifikacje praktyczne. Analiza i konstruowanie systemu monitorowania osiągnięć uczniów.
- 8) **Psychopedagogiczne aspekty trudności w uczeniu się** - Teoretyczne podstawy psychopedagogicznych aspektów trudności w uczeniu się. Specjalne potrzeby edukacyjne. Podstawy prawne organizacji pomocy pedagogiczno-psychologicznej w przedszkolu i szkole podstawowej. Modele kształcenia i wspomaganie uczniów należących do różnych grup dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – specyfika ich funkcjonowania i możliwości kształcenia. Planowanie oddziaływań terapeutycznych wobec dzieci ze SPE. Kształcenie inkluzyjne.

MODUŁ 7f SPECJALNOŚCIOWY pedagogika resocjalizacyjna

DO WYBORU blok 1 - penitencjarystyka

- 1) **Diagnoza i prognoza penitencjarna** – Diagnoza resocjalizacyjna. Diagnoza penitencjarna: badania osobopoznawcze; orzeczenie psychologiczno-penitencjarne; opinia psychologiczna; dokumentacja penitencjarna (teczki osobopoznawcze, akta ewidencyjne,

itd.). Klasyfikacja skazanych: rodzaje zakładów karnych; typy zakładów karnych; systemy odbywania kary pozbawienia wolności. Prognoza penitencjarna: funkcjonowanie skazanego w instytucji penitencjarnej. Prognoza kryminologiczno - społeczna skazanego: analiza środowiska rodzinnego osoby inkarcerowanej; cechy osobowości, stopień samodyscypliny oraz stopień skłonności do używania przemocy; problem uzależnień (terapia/leczenie odwykowe/motywacja do abstynencji); droga wykołejenia społecznego, stopień demoralizacji; rodzaj popełnionego przestępstwa; zachowanie skazanego podczas uprzednio odbywanych kar; środowisko, do którego skazany powraca (przepustki, itd.).

- 2) **Praca penitencjarna z osobami niepełnosprawnymi** - Społeczny paradygmat niepełnosprawności a oddziaływania resocjalizacyjne. Sytuacja i funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w warunkach zakładu karnego. Indywidualizacja oddziaływań penitencjarnych wobec osób z niepełnosprawnością – potrzeby, możliwości i ograniczenia. Bariery utrudniające resocjalizację i włączanie osób niepełnosprawnych w życie społeczne. Aktywizacja społeczno-zawodowa skazanych osób niepełnosprawnych.
- 3) **Prawne i organizacyjne podstawy systemu penitencjarnego** - Treści merytoryczne przedmiotu skupiać się będą wokół charakterystyki wszelkich oddziaływań wychowawczych w ramach resocjalizacji penitencjarnej na podstawie głównych akt prawnych regulujących tę działalność. Student zapozna się z założeniami obowiązującego systemu penitencjarnego oraz będzie potrafił omówić rozwój polskiej myśli penitencjarnej. Dodatkowo założenia przedmiotu będą skoncentrowane na analizie filozofii karania oraz charakterystyce funkcjonowania instytucji wykonujących karę pozbawienia wolności wraz z przepisami to zadanie regulującymi. Dzięki czemu uczestnicy przedmiotu będą potrafili wymienić także zadania i obowiązki Służby Więziennej oraz pozostałej części personelu resocjalizacyjnego. W czasie realizacji przedmiotu omówione zostaną także podejścia wykorzystywane do realizacji pracy poprawczej ze skazanymi, na które składają się założenia wybranych teorii wraz z terminologią. Ponadto student będzie wiedział, czym jest proces prizonizacji i jakie działania powinny zostać podjęte, aby minimalizować asymilację skazanego z podkulturą więzienną. Student zapozna się również z założeniami sprawiedliwości naprawczej oraz zadaniami realizowanymi wobec skazanych w ramach readaptacji społecznej oraz pozna najnowsze trendy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności w Polsce i na świecie.
- 4) **Teoretyczne podstawy systemu penitencjarnego** - Kształtowanie się kary pozbawienia wolności jako środka penitencjarnego. Geneza systemu penitencjarnego w Polsce. Struktura systemu penitencjarnego: konstrukcja systemu penitencjarnego; struktura organizacyjna w Służbie Więziennej; sprawność, skuteczność, efektywność funkcjonowania systemu; kondycja polskiego systemu więziennictwa na arenie międzynarodowej (Europejska Statystyka Penitencjarna - Council of Europe Annual Penalty Statistics; SPACE I); finansowanie. Zakłady karne i areszty śledcze w Polsce. Oddziaływania penitencjarne. Świat zakładów penitencjarnych: społeczność funkcjonariuszy; społeczność więźniów. Wyzwania dla systemu penitencjarnego (zmiana struktury orzekania kar w Polsce, nowe metody karania, zmiany architektoniczne w więzieniach, modyfikacja oddziaływań penitencjarnych, itd.).
- 5) **Wybrane problemy więziennictwa** - System penitencjarny i jego elementy. Cele, zasady i organizacja funkcjonowania wybranych placówek resocjalizacji instytucjonalnej. Resocjalizacja penitencjarna . Stan obecny, potrzeby i perspektywy. Objasnienie zasad

i metod pracy resocjalizacyjnej w środowisku zamkniętym. Specyfika pracy Służby Więziennej w zakładach karnych i aresztach śledczych (warunki pełnienia służby, zjawisko wypalenia zawodowego). Podstawy kształtowania się refleksji penologicznej. Skazani jako odbiorcy oddziaływań resocjalizacyjnych. Personel więzienny - jego funkcje i zadania. Podkultura więzienna i jej przejawy. Zakład karny jako instytucja społeczna, izolacyjna, totalna. Definiowanie i rozpoznawanie problemów oraz dolegliwości związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności. Charakterystyka opieki postpenitencjarnej. Analiza problemu. Budowa umiejętności tworzenia Indywidualnych Programów Resocjalizacji dla osób osadzonych w zakładach karnych. Przystosowanie się człowieka do środowiska więziennego. Sens i bezsens resocjalizacji penitencjarnej - casus polski. Powtórzenie i podsumowanie materiału i zaliczenie zajęć.

- 6) **Współczesne systemy więziennictwa** - Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z charakterystyką istniejącego w Polsce i na świecie współczesnego systemu więziennictwa i wdrożenie studentów do jego analizy krytycznej wraz z propozycjami nowych rozwiązań. Zajęcia podejmują problematykę systemowych rozwiązań w zakresie opieki, wychowania, resocjalizacji i terapii nieletnich i dorosłych sprawców przestępstw oraz zmierzają do zapoznania z zadaniami, kompetencjami, patologiami oraz prawnymi podstawami funkcjonowania więziennictwa w Polsce i na świecie. W części wstępnej zaprezentowane zostaną zagadnienie związane z systemem resocjalizacyjnym przeznaczonym dla osób nieletnich i systemem więziennictwa dla dorosłych. Pogłębieniu znajomości materiału służy prezentacja wybranych zakładów penitencjarnych i programów resocjalizacyjnych podejmowanych w konkretnych zakładach oraz istniejących problemów. Przedstawiona zostanie ponadto ewolucja podejścia do penitencjarystyki oraz jej aktualne ujęcie i kierunki zmian. Akcentowana będzie również umiejętność trafnego rozpoznawania przejawów, etiologii i funkcji zachowań przestępczych w oparciu o wybrane, wiodące teorie w tym zakresie, a także adekwatne stosowanie działań profilaktyczno-resocjalizacyjnych o charakterze instytucjonalnym.
- 7) **Readaptacja społeczna i pomoc postpenitencjarna** - Norma - dewiacja - patologia - charakterystyka pojęć. Uwarunkowania zachowań dewiacyjnych. Pomoc, resocjalizacja, readaptacja, reintegracja – charakterystyka podstawowych pojęć. Teoretyczne podstawy oddziaływań w obszarze readaptacji i pomocy postpenitencjarnej. Prawne podstawy readaptacji i pomocy postpenitencjarnej. Geneza i rozwój pomocy postpenitencjarnej. Cele, zadania i funkcje pomocy postpenitencjarnej z perspektywy pedagogiki resocjalizacyjnej, polityki karnej i społecznej. Nowe kierunki w pracy na rzecz readaptacji społecznej.
- 8) **Twórcza resocjalizacja w więzieniu** - Omówienie tematyki zajęć, podanie literatury oraz przedstawienie wymagań. Specyfika praktycznych zabiegów tzw. koncepcji „twórczej resocjalizacji”. Cele „twórczej resocjalizacji”: wzbudzenie rozwoju strukturalnych czynników procesów twórczych i poznawczych nieprzystosowanych społecznie jednostek; zmiany ich wizerunku społecznego. Resocjalizacja instytucjonalna- bariery i utrudnienia. Heurystyczny model resocjalizacji. Rozwój potencjałów osobistych w procesie resocjalizacji skazanych. Metoda Teatru Resocjalizacyjnego. Metoda resocjalizacyjna przez sport. Idea resocjalizacji poprzez kulturę i sztukę: terapia przez muzykę, plastyka jako metoda wspomagająca proces resocjalizacji. Resocjalizacja przez metafory, symbolikę, opowiadania terapeutyczne. Psychodrama i socjodrama jako metody wspomagające proces resocjalizacji. Wolontariat w hospicjach oraz opieka nad zwierzętami jako innowacyjna metoda pracy z więźniami. Wykorzystanie właściwości jogi i medytacji w resocjalizacji na wybranych przykładach zakładów poprawczych

i zakładów karnych. Rekreacja i survival nowatorskie metody resocjalizacji z nieletnimi i więźniami. Rekolekcje medytacyjne dla osadzonych jako nietypowe sposoby resocjalizacji. Arteterapia w procesie twórczej resocjalizacji. Tworzenie projektów twórczego oddziaływania w warunkach więzienia (realizacja projektów przez studentów w wybranych placówkach). Powtórzenie i podsumowanie materiału i zaliczenie zajęć.

- 9) Klinika penitencjarna- (metodyka pracy resocjalizacyjnej i penitencjarnej) -** Podstawy resocjalizacji penitencjarnej. Etapy procesu resocjalizacji w zakładzie karnym. Zasady wychowania resocjalizującego w pracy penitencjarnej. Metody resocjalizacji w pracy penitencjarnej. Środki oddziaływania resocjalizacyjnego. Programy resocjalizacji penitencjarnej i ocena ich skuteczności. Warsztat pracy wychowawcy i psychologa więziennego. Zasady projektowania indywidualnych i grupowych programów resocjalizacyjnych. Metodyka opracowania indywidualnego programu oddziaływań resocjalizacyjnych. Metodyka prowadzenia grupowych programów resocjalizacyjnych, readaptacyjnych.

DO WYBORU blok 2 – kuratela sądowa

- 1) Teoretyczne podstawy kurateli sądowej -** Treści merytoryczne przedmiotu opierać się będą na charakterystyce powstania i rozwoju instytucji kurateli sądowej w Polsce. Podstawowymi zagadnieniami w tym obszarze będzie dyskusja nad specyfiką funkcjonowania kurateli sądowej dla nieletnich i dorosłych z uwzględnieniem ewaluacji instytucji kurateli sądowej omawianej z perspektywy analizy głównych aktów prawnych. Celem przedmiotu jest także zapoznanie studentów z założeniami teorii wykorzystywanych w metodyce pracy kuratora sądowego oraz podstawową terminologią stosowaną w kurateli sądowej, dzięki którym student oprócz znajomości aparatu pojęciowego będzie potrafił opisać metody i techniki pracy kuratorów oraz zinterpretować lub opracować własną strategię oddziaływań resocjalizacyjnych, czy też readaptacyjnych wobec jednostki z uwzględnieniem kontekstu społeczno-kulturowego.
- 2) Diagnoza i prognoza w pracy kuratora sądowego -** W trakcie realizacji przedmiotu student pozna etapy i procedurę opracowywania diagnozy przez kuratora oraz sporządzania prognozy kryminologiczno-społecznej skazanego w oparciu o analizę wybranych czynników. Treści merytoryczne przedmiotu skupiać się będą na rozwoju takich umiejętności jak: analiza akt sądowych oraz pozostałych opinii dotyczących podopiecznego, a także prowadzenia wywiadów środowiskowych. Dzięki zagadnieniom omawianym w trakcie zajęć student będzie potrafił sporządzić indywidualny plan oddziaływań resocjalizacyjnych poprzedzonych odpowiednio skonstruowaną diagnozą oraz będzie w stanie zidentyfikować potencjalne trudności w ich realizacji. Ponadto student zdobędzie wiedzę niezbędną do projektowania oddziaływań wychowawczych w środowisku życia podopiecznego we współpracy z lokalnymi instytucjami społecznymi.
- 3) Prawne i organizacyjne podstawy kurateli sądowej-** W trakcie zajęć student zostanie zapoznany z podstawowymi aktami prawnymi opisującymi zadania kurateli sądowej w Polsce oraz kodeksem etyki kuratora sądowego. Dzięki realizacji przedmiotu student będzie potrafił scharakteryzować instytucję kurateli w świetle obowiązujących rozwiązań prawnych. W szczególności będzie potrafił wskazać różnice między dozorem a nadzorem, opieką i kuratelą, a także omówić zadania, obowiązki i uprawnienia kurateli sądowej lub osoby objętej dozorem/nadzorem kuratorskim z perspektywy kodeksu karnego,

rodzinnego i opiekuńczego. Student będzie też w stanie opisać rodzaje środków probacyjnych z uwzględnieniem warunków prawnych do ich zastosowania.

- 4) **Wyzwania kulturowo-społeczne w pracy kuratora sądowego** - Problemy społeczne, nierówności społeczne, kultury ubóstwa - charakterystyka pojęć. „złe dzielnice” – ekosystemowa perspektywa pracy w środowisku otwartym. Socjokulturowa perspektywa pracy w środowisku lokalnym. Subkultury i gangi - charakterystyka problemu. Modele pracy kuratora sądowego podopiecznymi. Sprawiedliwość naprawcza i jej specyfika w środowisku zróżnicowanym kulturowo. Analiza wybranych modeli działań profilaktyczno-resocjalizacyjnych w środowiskach otwartych.
- 5) **Praca kuratora sądowego z osobami niepełnosprawnymi**- Rehabilitacja osób niepełnosprawnych – paradygmat medyczny i społeczny. Sytuacja i funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej opuszczającej zakład karny. Bariery utrudniające resocjalizację i włączanie osób niepełnosprawnych w życie społeczne. Aktywizowanie osób z niepełnosprawnością ruchową w procesie oddziaływań resocjalizacyjnych- możliwości, ograniczenia , potrzeby wsparcia. Adaptacja i readaptacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością intelektualną. Problemy w funkcjonowaniu i potrzeby wsparcia osób niewidomych i słabowidzących w kontekście pracy kuratora. Problemy w integracji społecznej osób niedosłyszących i głuchych.
- 6) **Twórcza resocjalizacja w środowisku otwartym** - Ewolucja rozumienia procesu resocjalizacji. Założenia twórczej resocjalizacji. Metody twórczej resocjalizacji.
- 7) **Terapia w resocjalizacji** - Psychoterapia – cele, formy, rodzaje .Kierunki i formy terapii w procesie resocjalizacji. Analiza podejścia psychodynamicznego, behawioralnego, poznawczego i humanistyczno-egzystencjonalnego w psychoterapii. Cele psychoterapii (terapii) w resocjalizacji i możliwości ich realizacji. Metody twórczej resocjalizacji. Terapia skoncentrowana na rozwiązaniu w uaktywnianiu potencjałów osobistych jednostki. Wybrane procedury terapeutyczne stosowane w resocjalizacji. Socjoterapia w procesie resocjalizacji. Analiza wybranych programów terapeutycznych realizowanych w izolacji penitencjarnej i innych placówkach resocjalizacyjnych. Terapia uzależnień w procesie resocjalizacji. Metody i techniki terapii pedagogicznej. Kulturoterapia (aroterapia) i jej możliwości wykorzystania w resocjalizacji. Drama i psychodrama. Techniki i strategie korekcyjne. Rodzina jako system. Podstawowe techniki pracy w podejściu systemowym. Etyka i postawa terapeutyczna w resocjalizacji. Powtórzenie i podsumowanie materiału i zaliczenie zajęć.
- 8) **Systemy probacyjne w wybranych krajach europejskich** - Probacja – charakterystyka pojęcia. Wykluczenie społeczne skazanych jako skutek uboczny praktyk penalizacyjnych. (De)penalizacja – jako mit, utopia i model pracy resocjalizacyjnej i penitencjarnej. Sprawiedliwość naprawcza – charakterystyka zagadnienia. Dozór elektroniczny – charakterystyka zagadnienia. Modele pracy z podopiecznymi (casework, terapia grupowa i rezydencjalna, podejście systemowe i multisystemowe – MST).Probacja jako system oddziaływań w Wielkiej Brytanii. Specyfika oddziaływań probacyjnych wobec nieletnich.
- 9) **Klinika Kuratorska (metodyka pracy kuratora sądowego)** - Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z charakterystyką istniejącym w Polsce i na świecie. Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z charakterystyką istniejącego w Polsce systemu kurateli sądowej

i wdrożenie studentów do jego analizy krytycznej wraz z propozycjami nowych rozwiązań. Zajęcia podejmują problematykę zasad, metod, form pracy kuratora sądowego i rozwiązań metodycznych w zakresie procesu opieki, wychowania i korekcji postaw u dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie oraz dorosłych sprawców przestępstw oraz zmierzają do zapoznania z zadaniami, kompetencjami, patologiami oraz prawnymi podstawami funkcjonowania kurateli sądowej nieletnich i dorosłych działających w Polsce. W części wstępnej zaprezentowane zostaną zagadnienie związane z systemem kurateli sądowej. Pogłębieniu znajomości materiału służy prezentacja wybranych metod pracy nieinstytucjonalnej i instytucjonalnej i istniejących problemów w kurateli sądowej oraz warsztatu pracy kuratora sądowego. Przedstawiona zostanie ponadto ewolucja podejścia do kurateli sądowej oraz jej aktualne ujęcie i kierunki zmian. Akcentowana będzie również umiejętność trafnego rozpoznawania przejawów, etiologii i funkcji zachowań nieprzystosowawczych i przestępczych nieletnich i dorosłych w oparciu o wybrane, wiodące teorie w tym zakresie, a także adekwatne stosowanie działań profilaktycznych i resocjalizacyjnych.